

igazságot és balgák lennének tönkremenni a futóhomokon.” Szent Ágostonig kellett eljutni, hogy a filozófia és a kereszténység összebéküljön.

A hívő ember idegenkedése a filozófiától sokszor abból az egyszerű kísértésből ered, hogy biztonságosabb számára, ha nem sokat vizsgálódik. Pedig talán elsősorban erre vonatkozik Szent Pál intelme: „Aki tehát azt hiszi, hogy áll, ügyeljen, hogy el ne essék” (I Kor 10, 12). Ebbe kapcsolódik bele *Guardini*: „Jaj nekem, ha azt mondom: ‚Keresztény vagyok’, de ezt lehetőleg valami sanda pillantással teszem azok felé, akik nézetem szerint nem azok, a kor felé, mely nem az, egy szellemi áramlat felé, mely ellenkezik velem. Keresztény-voltom máris abban a veszélyben forog, hogy nem lesz több, mint személyes önelégültségem vallásos kifejeződése. Hiszen nem keresztény ‚vagyok’, hanem legfeliebb — Isten ajándékából — útban vagyok, hogy azzá ‚legyek’. Csak akkor lehetek keresztény, ha tudatában vagyok a veszélynek, hogy kieshetem. A veszély pedig akkor a legnagyobb, ha az akaratom magabiztos.” A hívő embernek tehát nagyon is meg kell ragadnia minden rendelkezésre álló eszközt, hogy a maga szellemi fokán és a maga sajátos körülményei között biztosítottnak érezze magát hitében. Ennek eszközei pedig a hitbeli ismereteken kívül mindaz, ami önmagunk és a társadalom megismerését lehetővé teszi: a tudomány, a művészet és a filozófia. A hívő ember szemében mindezeknek egvüttesen kell őt Istenhez vezetniök. „aki — mint *Wüst* mondja — nem csupán a hit kegyelmében akarja kinyilatkoztatni magát, hanem a gondolat földi hőlcseiségében is”. Az őszinte és bátor hit mindig ragaszkodni fog Szent Pál öntudatosságához: „A hit értelmes meghódolás.”

A vallásos hitből fakadó dogmatikus meghódolás és az értelmi meggyőződés kettős irányva annyira a dolog természetéből adódik, hogy feszültségük teljes feloldása végérvényesen sohasem sikerülhet. S ezen nem is csodálkozhatunk. Ha a hithez nem kellene gyermeki bizalom, a személyes döntés veszne oda. A választás szabadságának mindig meg kell maradnia. Szükséges azonban, hogy az értelem fénye is világítson, mert másként vakon tennők fel az életünket hitünk ígéreiteire.

A vallás lényeges formája a szentek egysége, a Főnek és a tagoknak egységében. Ez az egésznek élete, az egyetemes „consensus”, a tökéletes társaság.

Az egyház első eszközei: az apostolok. Az evangélium első gyümölcsei: a tettek. „Az apostolok cselekedetei.”

Szívbem és lélekben kiszélesedni az összes korokba és az összes helyekre, mily mérhetetlen fölzsabadulás. Ott éltem én Krisztus idejében, amikor föl kellett volna őt ismernem élete, tanítása és kinszenvedése paradoxonában. Ott éltem a IX. század törpe vagy gyilkos pápai korában, hallgató voltam Lateránban és Tridentben; kortársa voltam VI. Sándornak: ott voltam, amikor Szent Bernát és Sienai Szent Katalin szent merészséggel beszéltek IV. Jenővel; nemcsak VII. Gergelyt vagy III. Incét láttam, hanem VII. Piust és XIII. Leót is. Hallom X. Piust és hallani fogom XIV. Leót; katolikus vagyok és halhatatlan; részem van az igazságban és az örök életben. Nem vagyok rabként kiszolgáltatva semmi tekintetben a térnek és időnek, s bár abban a jelenben élek, amelybe Isten állított, hogy engedelmeskedjem és cselekedjem, osztályosa vagyok annak a végtelenül nagy tervnek, amelyet könyörüllete és szeretete szabott meg a teremtés, a Megváltás együttesében.

MAURICE BLONDEL gondolataiból